

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Landskab & Skov
J.nr. 2022 - 22246
Ref. mveje
Den 28. november 2024

Høringsnotat

2. offentlighedsfase for landanlæg til Lillebælt syd havvindmøllepark

01-03-2024 – 26-04-2024

Indhold

1.	Indledning og baggrund	3
2.	Offentlig høring	3
3.	Behandling af høringssvar.....	3
4.	Emner i høringssvar	3
5.	Den videre proces	3
6.	Skema over høringssvar samt bemærkninger	3

1. Indledning og baggrund

Dette høringsnotat er udarbejdet på baggrund af den 2. offentlighedsfase, som blev gennemført i perioden 01-03-2024 – 26-04-2024, som et led i miljøvurderingen af projektet vedr. landanlæg for Lillebælt Syd havvindmøllepark.

2. Offentlig høring

Der er gennemført en 1. offentlighedsfase i perioden 07-04-2022 – 29-04-2022.

Der er gennemført 2. offentlighedsfase i perioden 01-03-2024 – 26-04-2024. De borgere, foreninger og myndigheder, som kan blive berørt af projektet, har fået høringsmaterialet tilsendt direkte, og samtidig har høringsmaterialet været offentligt tilgængeligt på Miljøstyrelsens hjemmeside. Der har været afholdt borgermøder i forbindelse den offentlige høring.

Alle de indkomne høringssvar fra den høringen er blevet vurderet og besvaret i dette høringsnotat (se afsnit 6). Høringssvarene vil indgå i det videre arbejde med miljøkonsekvensrapporten og tilpasning af projektet

3. Behandling af høringssvar

Der indkom i alt 11 høringssvar fra både borgere, myndigheder, organisationer og foreninger (se tabel 1).

Tabel 1: Oversigt over høringssvar

Antal og fordeling	Navn
6 høringssvar fra myndigheder	Naturstyrelsen, Museum Sønderjylland, Vejdirektoratet, Sønderborg Kommune, Erhvervsstyrelsen og Slots og kulturarvsstyrelsen
3 høringssvar fra foreninger og organisationer	Boligforening Søbo og Red Lillebælt
2 høringssvar fra borgere	

4. Emner i høringssvar

Emnerne i høringssvarene omhandler bl.a. kabeltracé, påvirkning af flagermus, kulturarv, støj og visuelle påvirkning. Indhold af høringssvar og eventuelle ændringer som konsekvens heraf kan ses nede i afsnit 6.

5. Den videre proces

Miljøstyrelsen har gennemgået høringssvarene og vurderer at der fortsat kan gives tilladelse til projektet.

6. Skema over høringssvar samt bemærkninger

Afsender	Resumé af høringssvar	Bygherres bemærkninger til høringssvar	Miljøstyrelsens bemærkninger til høringssvar
Naturstyrelsen	Ønske om valg af kabelrute ved Nørreskoven for reducere påvirkning på natur og orientering om placering af flagermuskasser registrering af troldflagermus i Nørreskoven.	<p>Anmodningen er noteret.</p> <p>Styret underboring vil passere flere meter under træerne og kun beskadige rødder der findes boringens forløb. Det vil således kun være en lille del af træets rødder der overskæres. Det forventes dermed ikke at træer går ud, som følge af underboringerne, da en større del af træernes rødder skal beskyldes for at træet viser tegn på at være svækket.</p> <p>Tak for orientering om flagermuskasser og tilstedeværelsen af troldflagermus. Træerne som kasserne sidder i samt eventuelle andre træer som benyttes af flagermus, herunder troldflagermus vil ikke blive påvirket da skovområdet ikke gennemgraves.</p> <p>Såfremt linjeføringen gennem skoven vælges vil dette blive etableret ved styret underboring og påvirkninger af de naturen er i forlængelse heraf relateret til risikoen for blowout i forbindelse med underboringen. Der udarbejdes en konkret beredskabsplan for håndtering af blowout gennem skovområdet.</p> <p>Hvis der sker et blowout, vil boringen blive stoppet og trykket tages af, hvorved udslippet af boremudder hurtigt stopper. Derefter vil entreprenøren i samråd med tilsynsførende tage stilling til det videre forløb,</p>	<p>Miljøstyrelsen har på baggrund af bygherres miljøkonsekvensrapport vurderet at både underboring af Nørreskoven og kabellægning uden om Nørreskoven vil kunne gennemføres uden væsentlige negative påvirkninger.</p> <p>Landskab & Skov J.nr. 2022 - 22246 Ref. mveje Den 28. november 2024</p>

		<p>evt. under inddragelse af myndighederne. I alle tilfælde ved blowouts, vil der blive iværksat en oprensning. Oprensningen vil formentlig til at begynde med ske maskinelt og efterfølgende med skovle eller spuling. På denne måde, viser erfaringen, at op imod 90-95 % af boremudderet kan fjernes fra terrænoverfladen inden for 12-24 timer. Der kan således være en rest boremudder på terræn og i mindre omfang på planter i skovbunden (<1 cm). Dette vil forsvinde fra planterne ved regnskyl. Boremudderet på terræn, som ikke skylles væk, vil indgå i jordprofilet, hvilket ikke vil medføre en påvirkning på plantesammensætningen eller på anden vis påvirke naturtyperne, da de ikke er sårbar over for en minimal øgning i finkornet partikler (ler) i substratet.</p>	
Kaj Smedemark	Anbefaling om at projektet gennemføres hurtigst muligt, da det bidrager til den grønne omstilling.	Bygherre er enig i vigtigheden af omstillingen til CO ₂ neutral energiformer og takker for opbakningen til projektet.	Miljøstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.
Sigrid Jahn	Spørgsmål og holdningstilkendegivelser omkring proces for	1) Miljøvurderingsmetodens kategorisering er uddybet i rapportens figur 5-1. Vurderingerne forholder sig til miljøet generelt og befolkningen generelt. Der kan	Miljøstyrelsen har på baggrund af bygherres miljøkonsekvensrapport vurderet at transformerstationer og

	<p>miljøvurderingen, placering af højspændingsstation ved Fynshav, visualiseringer og støj.</p>	<p>således godt være påvirkninger som opfattes "stor og negativ" helt lokalt/for enkelte borgere uden at det afspejles i den overordnede vurdering.</p> <p>2) Spørgsmål og kommentarer der er indkommet i forbindelse med høringen af plangrundlaget er blevet behandlet i den sammenfattende redegørelse for miljørapporterne for plangrundlaget og indgår dermed ikke i miljøkonsekvensrapporten for projektet.</p> <p>3) Sønderborg Kommune har udarbejdet lokalplan og kommuneplantillæg som fastlægger placeringen af højspændingsstationen ved Gyden, Fynshav. Der henvises til plangrundlaget med tilhørende miljøvurdering og sammenfattende redegørelse.</p> <p>4) Kommunen vurderede, at en højspændingsstation på den placering ville påvirke landskabet betydeligt og bad derfor Energinet om at komme med yderligere forslag til mulige placeringer.</p> <p>5) Jf. svar nr. 3</p> <p>6) Alle visualiseringer vises med og uden beplantning</p> <p>7) jf. svar nr. 3.</p>	<p>højspændingsstationer er placeret således at der ikke vil ske væsentlige negative påvirkning af mennesker som følge af støj (herunder lavfrekvent støj), stråling, trafiksikkerhed og visuelle påvirkninger, ligesom at arter og natur ikke vil blive væsentligt negativt påvirket af projektet.</p>
--	---	---	---

		<p>8) Der er ingen aktuelle planer om udvidelse af højspændingsstationerne ved Danfoss og Gyden, men der er reserveret areal, således at en udvidelse er mulig. Miljøpåvirkningerne er i denne miljøkonsekvensrapport vurderet for den fulde udbygning.</p> <p>9) Energinet har oplyst at de bygger som udgangspunkt altid sine stationer som åbne anlæg. Kun hvis pladsforholdene ikke tillader det, f.eks. i byer, hvor der er begrænset plads, bygges der lukkede anlæg. Ved Fynshav er det muligt at bygge en åben transformerstation.</p> <p>10) Holdningen er taget til efterretning. På baggrund af beregningen af indendørs støjniveauer, kan det forventes, at grænseværdierne for lavfrekvent støj er overholdt med stor margin.</p> <p>11) Holdningen er taget til efterretning. Sønderborg Kommune har udarbejdet lokalplan og kommuneplantillæg som fastlægger placeringen af højspændingsstationen ved Gyden, Fynshav. Der henvises til plangrundlaget med tilhørende miljøvurdering og sammenfattende redegørelse.</p>	
--	--	---	--

Boligforeningen Søbo	Boligforeningen Søbo ser behovet for bæredygtig produktion af strøm og støtter op om kommunens strategi og etablering af Lillebælt Syd Havmøllepark.	Bygherre er enig i vigtigheden af omstillingen til CO ₂ neutral energiformer og takker for opbakningen til projektet.	Miljøstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.
Museum Sønderjylland	Museum Sønderjylland opfordrer til at de involveres i god tid for udarbejdelse af tidsplan og budget for forundersøgelser.	Taget til efterretning	Miljøstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.
Slots og kulturstyrelsen	Slots- og Kulturstyrelsen har truffet afgørelse om at der skal stilles krav om, at den ansvarlige for anlægsarbejdet eller aktiviteten udfører en marinarkæologisk forundersøgelse for bygherres regning.	Taget til efterretning	Miljøstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.
Ulla og Jacob Lassen	Ønske om flytning af højspændingsstation	Sønderborg Kommune har udarbejdet lokalplan og kommuneplantillæg som fastlægger placeringen af	Miljøstyrelsen har på baggrund af bygherres miljøkonsekvensrapport

	gyden, grundet støj, visuelle og strålings-hensyn	højspændingsstationen ved Gyden, Fynshav. Der henvises til plangrundlaget med tilhørende miljøvurdering og sammenfattende redegørelse.	vurderet at transformerstationer og højspændingsstationer er placeret således at der ikke vil ske væsentlige negative påvirkning af mennesker som følge af støj, stråling, trafiksikkerhed og visuelle påvirkninger, ligesom at arter og natur ikke vil blive væsentligt negativt påvirket af projektet.
Vejdirektoratet	Vejdirektoratet gør opmærksom på at en række forhold på og nær statsvej kræver deres tilladelse samt at de har lang sagsbehandlingstid. Det vedrører adgangsveje, gravearbejde i og nær vejen, kabelkrydsning og udlægning af køreplader samt etablering af arbejds- eller depotplads inden for vejbyggelinjen.	Taget til efterretning. Bygherre tager kontakt til relevante myndigheder i god tid forud for igangsættelse af anlægsarbejderne, for rettidig håndtering af relevante tilladelser mv.	Miljøstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.
Sønderborg Kommune	Ny kommuneplan samt lokalplaner for stationsområder er	Generelt: Rapporten har været i høring og tilrettes ikke yderligere. Af denne grund vil Sønderborg Kommunes tekstnære ønsker om rettelser ikke kunne	Miljøstyrelsen vurderer at henvisningerne i miljøkonsekvensrapporten til en

	vedtaget af Sønderborg Kommune i december 2023.	imødekommes. Nyt plangrundlag er beskrevet som forslag i MKR - det ændrer ikke ved konklusionen. De vedtagne planer kan indgå i beskrivelsen af gældende plangrundlag i den endelige § 25-tilladelse (det er op til MST).	forældet lokalplan ikke ændrer på rapportens konklusioner, hvorfor en opdatering heraf ikke er påkrævet. Miljøstyrelsen har opdateret §25 tilladelsen så henvisningerne er til den opdaterede kommuneplan. Der henvises ikke specifikt til lokalplanerne i afgørelsen.
Sønderborg Kommune Sønderborg Kommune	Kysterosion bør inddrages.	lilandføringsanlægget (sammenkobling mellem sø- og landkabel) ved Lavensby Strand, er placeret på land, ca. 140 meter fra kysten. Det vurderes, at placeringen ikke bliver berørt af kysterosion. Selve kablerne er nedgravet/underboret og er ikke sårbare over for kysterosion.	Miljøstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.
Sønderborg Kommune	Navngivning af stationsområder. Placering af midlertidige arbejdsarealer.	Stationsområder er navngivet efter placering, f.eks. "ved Danfoss". Navngivning skal ikke være sammenfaldende med lokalplanområdet. Stationsområder: midlertidige oplag/arbejdspladser placeres inden for det angivne stationsområde, mens midlertidige adgangsveje er markeret på kort. Kabeltracé: arbejdsarealer placeres inden for kabelkorridoren og ikke inden for § 3-områder.	Miljøstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.

Sønderborg Kommune	Servitútbælte og beplantning på diger.	Eksisterende beplantning på diger skal ikke fjernes, som følge af servitútbæltet.	Miljøstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.
Sønderborg Kommune	Afgrænsning - vagabonderende strøm.	Afgrænsning af miljøemner i MKR følger Miljøstyrelsens afgrænsningsudtalelse.	Miljøstyrelsen vurderer at emnet vagabonderende strøm ikke er et emne med tilstrækkelig videnskabelig basis til at vurdere meningsfyldt på. Emnet er ligeledes ikke blevet fremhævet af borgere eller virksomheder i hverken 1. eller 2. offentlighedsfase, hvorfor der ikke har været grund til at medtage emnet i miljøkonsekvensrapporten.
Sønderborg Kommune	Lokalplaner og deklarationsbælte	Det er vurderet generelt, at: "I kabeltracéet vil den eksisterende planlægning fortsat være gældende. Den faktiske anvendelse kan dog blive påvirket af de begrænsninger, der bliver pålagt i det servitutbelagte bælte, herunder muligheden for at plante træer og udnytte gældende planers byggemuligheder." Håndtering i kommende lokalplaner er op til Sønderborg Kommune.	Miljøstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.
Sønderborg Kommune	Kumulativ anlægstrafik: Nordals Ferieresort og Himmark oprensning.	Der er taget udgangspunkt i tilgængelige oplysninger om anlægsfase for Nordals Ferieresort. Det forventes, at anlægsarbejdet for landanlæggene igangsættes i 2027 og at der dermed ikke vil være en kumulativ	Miljøstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.

		effekt på trafik fra de to anlægsarbejder. Ved krydsning af Basmoesevej, vil vejen blive underboret og der er derfor ikke behov for at lukke Basmoesevej for trafik.	
Sønderborg Kommune	Beskyttede sten- og jorddiger, fortidsminder og beskyttelseslinjer	Taget til efterretning - Bygherre tager kontakt til relevante myndigheder i god tid forud for igangsættelse af anlægsarbejderne, for rettidig håndtering af relevante tilladelser mv.	Miljøstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.
Sønderborg Kommune	Beplantningsbælte på visualiseringer.	Beplantningsbæltet er vist i en højde på 5 m, og dermed ikke fuldt udvokset.	Miljøstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.
Sønderborg Kommune	Vandløb og blowouts	Generelt for vurderingen af påvirkning på vandløb ved underboring/krydsning og risikoen for blowout, er denne accepteret af MST forud for høring af miljøkonsekvensrapporten. Udkast til § 25-tilladelse er udarbejdet på baggrund af vurderingen i MKR. Information om placering af rørlagte og privat vandløb er taget til efterretning. Bygherre tager kontakt til myndigheden i god tid forud for igangsættelse af anlægsarbejderne, for rettidig håndtering af relevante tilladelser herunder krydsningstilladelsen mfl.	Miljøstyrelsen har vurderet at underboringer kan håndteres hensigtsmæssigt som beskrevet i bygherres miljøkonsekvensrapport, hvorfor der ikke vil være en væsentlig negativ påvirkning herfra.

Sønderborg Kommune	Vandløb og blowouts	<p>Bygherre er enig i at et blowout vil medføre en påvirkning på vandløb om end påvirkningen fra et eventuelt blowout i et lille vandløb med begrænset vandføring vil derfor være lokal og kortvarig og ikke-væsentlig.</p> <p>Da der er tale om små vandløb med lille vandføring er det i samarbejde med MST vurderet at 1 times reaktionstid er tilstrækkeligt til at afværge en væsentlig påvirkning på vandløbene. Det skyldes at boremudderet erfaringsmæssigt vil blive liggende eller kun langsomt føres med strømmen på en begrænset strækning. Erfaringer viser, at 90-95 % af det boremudder, der slipper ud i mindre vandløb, kan fjernes igen.</p>	Miljøstyrelsen har vurderet at underboringer kan håndteres hensigtsmæssigt som beskrevet i bygherres miljøkonsekvensrapport, hvorfor der ikke vil være en væsentlig negativ påvirkning herfra.
Sønderborg Kommune	Vandløb og blowouts	<p>Sønderborg Kommunes vurdering af påvirkningen er taget til efterretning. Det er uklart hvilke erfaringer eller lign. Sønderborg Kommune lægger til grund for at være uenig i vurderingen.</p> <p>Ift. forslag til yderligere foranstaltninger som nævnes: 1) Allerede en del af projektet, hvis der kommer trykfald (blowout) tages trykket af underboringen udslippet stoppes. 2 og 3) Beredskabsplanerne udarbejdes af</p>	Miljøstyrelsen har vurderet at underboringer kan håndteres hensigtsmæssigt som beskrevet i bygherres miljøkonsekvensrapport, hvorfor der ikke vil være en væsentlig negativ påvirkning herfra.

		<p>entreprenøren som udfører underboringen, så de faktiske tiltag er endnu ikke besluttet for de enkelte vandløb</p> <p>4) Der gennemføres altid forundersøgelser af jordforholdene forud for en underboring, for at kunne planlægge underboringen.</p>	
Sønderborg Kommune	Vandløb og blowouts	Arbejdsbæltet reduceres mest muligt i forbindelse med krydsningen. I forbindelse med de konkrete ansøgninger er der mulighed for at vandløbsmyndigheden går i dialog med entreprenøren om optimeringsmuligheder.	Miljøstyrelsen har vurderet at overfladevand kan håndteres hensigtsmæssigt som beskrevet i bygherres miljøkonsekvensrapport, hvorfor der ikke vil være en væsentlig negativ påvirkning herfra.
Sønderborg Kommune	Grundvandssænkning	Der kan være behov for mindre, lokale grundvandssænkninger i forbindelse med tørholdelse af udgravninger. Forud for anlægsarbejdet vil der blive ansøgt om tilladelser til grundvandssænkninger og bortledning/nedsivning. EE er i dialog med Kommunens Erhvervsservice om projektet, herunder nødvendige tilladelser.	Miljøstyrelsen har vurderet at grundvand kan håndteres hensigtsmæssigt som beskrevet i bygherres miljøkonsekvensrapport, hvorfor der ikke vil være en væsentlig negativ påvirkning herfra.
Sønderborg Kommune	Håndtering af forurenede jord.	EE er i dialog med Kommunens Erhvervsservice om projektet, herunder nødvendige tilladelser.	Miljøstyrelsen har vurderet at forurenede jord kan håndteres hensigtsmæssigt som beskrevet i bygherres miljøkonsekvensrapport,

			hvorfor der ikke vil være en væsentlig negativ påvirkning herfra.
Sønderborg Kommune	Oversigt over myndighedstilladelser.	Oversigt over myndighedstilladelser i MKR, er ikke en udtømmende liste - og der er ikke krav i miljøvurderingsloven om at udarbejde en oversigt/myndighedsplan for tilladelser ud over § 25-tilladelsen. EE er i dialog med Kommunens Erhvervsservice om projektet, herunder nødvendige tilladelser.	Miljøstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.
Sønderborg Kommune	Bemærkninger til § 25 tilladelse	<p>Udformning af § 25-tilladelse, herunder formulering af (yderligere) vilkår besluttet af MST.</p> <p>Der er to bygherrer for stationerne, den ene er Energinet og her vil stationerne indgå i deres transmissionsnet, også efter endt livstid af vindmøllerne.</p> <p>Den anden er Lillebælt Vind, der opsætter vindmøllerne, her er der i lejeaftalen indgået krav om at udstyr fjernes, samt krav om at der vil blive stillet en garanti til dette.</p> <p>Desuden stilles der krav i projektets overordnede tilladelse til dette</p> <p>Vedligehold af beplantningsbælte: placering, udformning og vedligehold af beplantningsbæltet er</p>	<p>Miljøstyrelsen tilretter formuleringen vedr. Sønderborg Kommunes plangrundlag, så det stemmer overens med Sønderborg Kommunes ønske.</p> <p>Miljøstyrelsen vurderer at vilkår nr. 6, er tilpas dækkende til at den ønskede effekt fra beplantningsbæltet kan opnås.</p> <p>Miljøstyrelsen har ikke stillet vilkår om at flagermusegnede træer skal undgås, men ligger til grund at bygherre i deres Miljøkonsekvensrapport har</p>

		<p>fastlagt i LP og er inddraget i miljøkonsekvensvurderingen, som en del af projektbeskrivelsen. Beplantningsbæltet fremgår således ikke som en afværgeforanstaltning afledt af miljøkonsekvensvurdering og bør ikke (også) reguleres af § 25-tilladelsen.</p>	<p>tilkendegivet at flagermusegnede træer vil blive undgået. Miljøstyrelsen vurderer på denne baggrund at beskyttelsen af flagermus er sikret.</p> <p>Miljøstyrelsen vurderer at demontering af anlægget vil kunne ske hensigtsmæssigt inden for den eksisterende lovgivning og stiller derfor ikke vilkår om forholdet.</p> <p>Miljøstyrelsen vurderer at bygherres beredskabsplaner indholdsmæssigt vil rumme Sønderborg Kommunes ønsker til anlægsarbejdet vedr. underboringer.</p>
Familien Nielsen	<p>Høringssvaret indleder med holdningstilkendegivelse om møllernes størrelse og nærhed til kysten. Til fotostandpunkt 1 kommenteres at det bevidst er valgt frem for det højere bagvedliggende</p>	<p>Høringssvaret vedrører havmøllerne. Miljøkonsekvensvurderingen vedrører kun landanlæg og dermed ikke havmøllerne. Høringssvaret vedrørende havmøllerne vil blive besvaret i forbindelse med høringen af miljøkonsekvensvurderingen for de marine anlæg, herunder havmøllerne.</p>	<p>Miljøstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.</p>

	terræn, hvorfor møllerne også vil være synlige.		
Familien Nielsen/Red Lillebælt	Indsigelse mod etablering af havmølleparken nær UNESCOs Geopark det sydfynske øhav	Taget til efterretning Landanlæggende som etableres på Als vil ikke være synlige fra Geoparken. Høringsvaret vedrører havmøllerne. Miljøkonsekvensvurderingen vedrører kun landanlæg og dermed ikke havmøllerne. Høringsvaret vedrørende havmøllerne vil blive besvaret i forbindelse med høringen af miljøkonsekvensvurderingen for de marine anlæg, herunder havmøllerne.	Miljøstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.
Erhvervsstyrelsen	Erhvervsstyrelsen konstaterer at miljøkonsekvensrapporten ikke er erhvervsrettet og derfor ikke skal forelægges Område for Bedre Regulering. Område for bedre regulering har på denne baggrund ingen bemærkninger.	Taget til efterretning	Miljøstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.